

ФРОНТИР

ОЛЕКСАНДР ПАНАРІН
МИКОЛА ПРОШАК
РОМАН РОМАНЮК

**ПЕРЕМОГА СЛІДУЄ
ЗА ХОРОБРИМИ
ГЕРОЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

Харків
«Фоліо»
2025

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

**ВСТУПНЕ СЛОВО
ГЕНЕРАЛ-МАЙОРА МИХАЙЛА ДРАПАТОГО,
КОМАНДУВАЧА СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

Шановні читачі!

З великою гордістю та глибокою повагою я, Командувач Сухопутних військ Збройних Сил України, маю честь представити вам книгу, яка розповідає про незламний дух, мужність і самовідданість наших захисників та захисниць. Вона присвячена героям України — солдатам, сержантам і офіцерам, які за свою хоробрість та завзятість на полі бою удостоєні найвищої державної нагороди — звання Герой України. Зібрані на цих сторінках історії розповідають як про професійних військових, так і про добровольців, які проявили справжнє лідерство, відданість і професіоналізм, надихають кожного українця та вражають весь світ.

Наші воїни — це люди з різним життєвим шляхом, яких об'єднує відданість Україні та свідоме рішення боронити свою країну від ворога за будь-яку ціну. Війна, яку розв'язала росія проти нас, є найбільшою в Європі з часів Другої світової війни. Це випробування стало перевіркою нашої сили та нашого духу. Воїни Сухопутних військ

Збройних Сил України стоять на передовій боротьби з окупантами, демонструючи, що означає бути справжніми захисниками свого народу і рідної землі.

Протистояння між росією й Україною бере свій початок глибоко в історії. Воно ніколи не припинялося, а лише вщухало на деякий час і спалахувало з новою силою. У вогні цього протистояння українці віками виборювали своє право на існування. На жаль, у віках зникали й імена славних українських захисників. Наше завдання як Сухопутних військ Збройних Сил України — не віддати жодного клептика рідної землі російським окупантам. Наш обов'язок як нащадків славних лицарів — зберегти пам'ять про героїв сучасної війни, розв'язаної росією.

Військовослужбовці Сухопутних військ — гордість нашої нації. Вони мають честь продовжувати славу князівської дружини Русі, козацтва Гетьманщини, армійців визвольної боротьби часів Української революції, українських повстанців — борців за незалежність. У цій книзі ви знайдете розповіді як про тих, хто ще з 2014 року стоїть на захисті України від російської навали, так і про тих, хто пішов боронити Батьківщину з початком широкомасштабної війни у 2022 році.

Наші герої не вагаючись вступають у бій, ідуть вперед, долаючи страх, заради захисту своєї Батьківщини. Їхня готовність віддати все заради інших є взірцем найвищої жертвності. Своїми вчинками вони надихають побратимів, беруть на себе відповідальність у найскладніших ситуаціях і показують, що справжній лідер — це той, хто веде за собою інших власним прикладом. Воїни Сухопутних військ, професіонали своєї справи, демонструють майстерність, яка дає змогу перемагати навіть у найкритичніших умовах.

Кожна з цих розповідей — про людей та їхню щоденну працю — відважну оборону України від російської навали. Цими прикладами надихатиметься молоде покоління захисників та захисниць. Імена Героїв назавжди вписані

в історію військової слави України. Їхня мужність стала символом незламності українського народу — взірцем для усього світу.

Україна сьогодні протистоїть агресії, що загрожує не лише нам. Це війна цивілізованого світу з варварством ХХІ століття. Ми маємо пам'ятати: свобода і незалежність України — це не дарунок, а результат щоденної боротьби наших захисників та захисниць. Їхні дух та сила є запорукою того, що ми вистоїмо та переможемо.

Книжка, яку ви тримаєте в руках, розповідає як про дійсних військовослужбовців, які продовжують боротьбу за свободу та незалежність України, так і про доблесних воїнів, які загинули у боях з російськими окупантами. Ми лише починаємо формувати історичну пам'ять про героїв війни росії проти України. У цій пам'яті кожен та кожна, хто став на захист свого народу та своєї держави, — герой і здобуде належне визнання! Від імені Сухопутних військ Збройних Сил України я висловлюю щире подяку всім військовослужбовцям, чиї історії представлені в цій книзі, за їхню службу, самовідданість і жертвовність. Ви є прикладом для наслідування, і ваші подвиги назавжди залишаться в наших серцях.

Нехай ця книжка стане нагадуванням про ціну нашої свободи та про тих, хто її відстоює. Бажаю всім нам перемоги — перемоги, яку здобувають наші оборонці заради майбутнього України!

Слава воїнам Сухопутних військ!
Слава Україні!

*З глибокою повагою
генерал-майор Михайло Драпатий,
Командувач Сухопутних військ Збройних Сил України*

НЕСКОРЕНІ Й НЕЗАБУТІ

*Усім героїчним оборонцям —
захисникам та захисницям України
присвячується...*

Чому так сталося? Це питання найчастіше звучить у контексті сучасної війни росії проти України. Природа цього запитання пов'язана з тим, що ми все ще погано знаємо власну історію та маємо хибне уявлення про особливості багатовікових українсько-російських взаємин. Ці уявлення значною мірою не відповідають реальності українсько-російських відносин. Їх справжня динаміка визначається переважно хронічною нестабільністю, непорозумінням та регулярними фазами збройного протистояння.

Що ж до відповіді на поставлене запитання, то його варто шукати в далекому минулому. Починаючи від часів Русі це протистояння ніколи не згасало, щораз підсвічуючи принципові відмінності між українським світом як органічною частиною Європи і російським, природа якого мала абсолютно інші підвалини. Візитівкою українсько-російських стосунків є не усвідомлення українцями та росіянами нібито спільності історичного коріння чи належності до одного «народу», а навпаки — постійна протидія українського світу планам спочатку московії, а пізніше росії поглинути Україну. Розпочата наприкінці XV століття

московська експансія до сьогодні визначає суть українсько-російських взаємин. Її похідними є заперечення самобутності українського етносу, подання його як частини «русского міра» та прагнення стерти з лиця землі все українське або шляхом зросійщення, або й цілковитим фізичним знищенням українців [Брехуненко, с. 9-10].

Розпад Советського Союзу у 1991 році започаткував нову реальність не лише для колишніх країн-членів цього утворення, а й для всього світу. Відновивши свою незалежність, Україна прагнула увійти до кола демократичних, правових держав. Було визначено зовнішньополітичний пріоритет — повернення до родини європейських держав, адже саме такою історично та культурно є Україна. Наше минуле з давніх часів пов'язане саме з європейськими народами та європейською історією. Усвідомивши європейські прагнення України, росія розпочала тривалу та цілеспрямовану діяльність з повернення імперського контролю над нашою країною.

У 1994 році російські наукові установи провели монументальне дослідження, в якому зробили висновок про неодмінне відродження «союзу братніх народів» у найближчі часи. За два роки чітку думку про необхідність проведення державної політики таким чином, щоб Советський Союз відродився під керівництвом росії висловлювали вже російські державні органи та політики. В обіг російської суспільно-політичної думки повернулася тема імперії як незмінного знаряддя в жорстокій боротьбі за виживання росії проти агресії Заходу, а розпад Союзу було названо «найбільшою трагедією». Цілковито серйозно у російських політичних колах говорили про абсурдність відокремлення національних держав від цієї спільноти, штучність відокремлення України або країн Балтії від росії. При цьому і пересічні росіяни (сотні тисяч таких сьогодні воює проти України) демонстрували щораз

більшу тугу за Советським Союзом. У 2003 році 74 % опитаних у росії висловили свій жаль щодо розпаду Союзу, а у 2004 в Україні відбулася Помаранчева революція — яскраве свідчення прірви між світоглядом українців та росіян [Новак, с. 297-301].

Якщо простежити, як формувалися погляди щодо України в сучасній росії ще з 90-х років минулого століття, стають більш зрозумілими такі епізоди нашої історії, як постійні газові, тарифні та митні війни, конфлікт щодо острова Тузла, втручання у вибори та багато інших. Це все складові гібридної війни росії проти України, у якій до 2014 року використовували всі наявні методи впливу — політичні, економічні, культурні, релігійні тощо.

Але у 2014 році чергова спроба росії втримати контроль над Україною зазнала невдачі. Українське суспільство продемонструвало непохитність і рішучість у боротьбі за своє європейське майбутнє. Лише тоді для росіян стало очевидно, що політичні спроби тотального контролю над Україною провалилися. У цей момент росія перейшла від війни гібридної до війни відкритої — з використанням армії та зброї. При цьому, як будь-який агресор та злочинець, заперечуючи свою причетність до окупації території суверенної держави. Саме з тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та окремих районів Донецької та Луганської областей розпочалась у 2014 році сучасна війна росії проти України. Тоді постали перші захисники та оборонці — перші Герої, з'явилися і перші жертви цієї війни. Сьогодні їх лік ведеться на сотні тисяч — військових та цивільних, життя яких обірвала держава-терорист — російська федерація.

Широкомасштабна війна росії проти України, яка почалась 24 лютого 2022 року, — не що інше, як подія покоління. Неспроможність (і відмова) росії зрозуміти Україну та українців, спонукала російського диктатора путіна

розпочати широкомасштабну війну проти України з надією на те, що українці швидко складуть зброю (або навіть не діставатимуть її). Натомість українське суспільство із надзвичайною силою та завзяттям прийняло виклик і стало на захист своєї країни та свого способу життя [Фішель, с. 8].

Сьогодні, як і в минулому, головною метою росії залишається саме знищення України, європейської нації в географічному центрі європейського континенту. Демократична та квітуча Україна, яку бачать як країну, що здобуває щоразу більший успіх, спираючись на власні традиції та західні цінності, дуже заважає імперським амбіціям москви. При цьому західні лідери лише почали усвідомлювати, що путінська росія воює в Україні з колективним Заходом. Звісно, зручніше було думати, що війна, розв'язана росією у 2014 році, є локальним конфліктом між двома сусідніми державами або, для більшого самообману, «українською кризою» [Фішель, с. 9]. Та хіба можна продовжувати мислити так обмежено після того, як відкрилися жакіття Іловайська, Бучі, Ірпеня, Ягідного, Оленівки, Ізюма та багатьох інших? І список прикладів терористичних дій росії поповнюється новими назвами чи не щодня. Війна завжди призводить до жертв, і росії це добре відомо. З 1991 року вона розв'язала більше ніж десяток війн, у яких постраждали мільйони людей — діти та літні люди, жінки й чоловіки.

У москві не можуть уявити собі відносини з Україною, а також і з багатьма іншими країнами, засновані на добросусідстві та взаємній повазі. Незалежність сусіда, навіть такого великого, як Україна, видається у словах, вимовлених представником політичної еліти сьогоднішньої росії, тимчасовою аномалією, яка надзвичайно дратує, коли вона справді стає незалежною від росії. Тоді йдеться лише про жорсткий захист інтересів імперії [Новак, с. 304].

Сьогодні українські захисники та захисниці руйнують імперські підвалини росії, стоячи на сторожі не лише України та її народу. Наші воїни захищають цінності усього цивілізованого світу. Майбутнє Європи виборюють солдати, сержанти та офіцери Збройних Сил України. У боротьбі з росією вирішується майбутнє України, найбільшої країни, повністю розташованої в Європі, і, за визначенням, найбільшої країни між інституційною Європою і неоімперською росією. Якщо остання отримає зиск від розв'язаної війни проти України, це матиме серйозні та навіть руйнівні наслідки для майбутнього міжнародного порядку [Фішель, с. 10].

Українські військові щоденними зусиллями забезпечують існування України та стримують просування руйнівного «руського міра». Це звичайні люди, які своїми діями та вчинками захищають нашу свободу та ідеї вільного світу. Їхні імена вписані в історію України. Щоб вони ніколи не були загублені, ми створили цю книгу. Імен Героїв України вже сотні, імен українських героїв — сотні тисяч! Завдання усіх українців — не забути та зберегти історію кожного і кожної з нескорених.

Назва цієї книжки є перифразом девізу, що розміщений на нарукавному знаку Командування Сухопутних військ «VICTORIA SEQUITUR FORTES». У вільному перекладі з латини він звучить так: «Перемога слідує за хоробрими». Вияв найвищої хоробрості й відданості собі, своїм ідеалам, побратимам, українському народові та Україні є першоосновою героїчного протистояння російській окупації. Наші Герої і Героїні демонструють мужність, рішучість та сміливість, щохвилини долаючи страх і засвідчуючи найвищі чесноти військовослужбовців Збройних Сил України. Своєю волею та своєю зброєю вони торують шлях Перемоги.

У книжці ви можете побачити статті про захисників та захисниць, позначені колонтитулами «Зі щитом» та «На щиті». Цей вислів походить від фразеологізму. В одній із версій його походження давньогрецький історик Плутарх розповідає, що спартанка, проводжаючи сина на війну, подала йому щит зі словами: «З ним чи на ньому». Імовірно, у Спарті існувала традиція, за якою мужніх воїнів, які би-лися до кінця і героїчно загинули на полі бою, побратими виносили на щиті. Ті ж, хто пройшов битву і здобув перемогу, поверталися, гордо тримаючи свої щити в руках. Крилатий вислів набув значення «повернутися з перемогою або загинути з честю, як справжній воїн». У серпні 2022 року Збройні Сили України офіційно відмовились від використання радянського терміна «вантаж 200» на людяне та сповнене поваги до загиблого захисника чи захисниці «На щиті». Тож і в цій книжці статті про дійсних військовослужбовців позначені колонтитулом «Зі щитом», а про загиблих воїнів — «На щиті».

Це лише початок у довгому, проте надзвичайно важливому процесі створення та фіксації пам'яті про Героїв війни росії проти України, яких із 2014 року вже надзвичайно багато!

Слава Україні!
Героям Слава!

*капітан **Олександр Панарін**,
кандидат історичних наук,
старший офіцер відділу моральної підтримки
Управління психологічної підтримки персоналу
Командування Сухопутних військ
Збройних Сил України*

ПРО НАГОРОДУ «ГЕРОЙ УКРАЇНИ»

Орден «Золота Зірка»

Орден Держави

Звання Герой України було встановлено Законом України «Про державні нагороди України» у 2000 році. У період з 1998 до 2000 року існувала відзнака Президента України «Герой України».

Звання Герой України є вищим ступенем відзнаки в Україні, Державною нагородою, якою вшановуються громадяни України за здійснення визначного героїського вчинку або визначного трудового досягнення. Присвоєння звання Герой України провадиться указом Президента України. Герою України вручається орден «Золота Зірка» за здійснення визначного героїчного вчинку або орден

Держави — за визначні трудові досягнення. Звання Герой України може бути присвоєно посмертно.

Особі, удостоєній звання Герой України, вручаються орден «Золота Зірка» або орден Держави, Грамота про присвоєння звання Герой України, мініатюра ордена, посвідчення про присвоєння звання Герой України.

Академік Борис Патон (1918—2020) — президент Національної академії наук України (1962—2020 роки) — був першим удостоєний відзнаки Президента України «Герой України» з врученням ордена Держави у 1998 році. Першим Героєм України з врученням ордена «Золота Зірка» став льотчик-випробувач Авіаційного науково-технічного комплексу імені О. К. Антонова Олександр Галуненко (нар. 1946).

Станом на січень 2025 року у відкритому доступі оприлюднені укази Президента України щодо присвоєння звання Герой України 1079 особам, із яких 807 нагороджено орденом «Золота Зірка» та 272 — орденом Держави.

«Нехай вічна буде слава —
Же през шаблю маєм права!»

Іван Мазепа
(гетьман)

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Лейтенант Андрій Сергійович СКІБІН

Заступник командира роти безпілотних авіаційних комплексів 2 механізованого батальйону 54 окремої механізованої бригади імені гетьмана Івана Мазепи оперативного командування «Схід» Сухопутних військ Збройних Сил України

Народився 12 листопада 1999 року у Долинському районі Кіровоградської області. Псевдо: «Скіба».

Кавалер ордена «За мужність» III ступеня (2022).

Звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» присвоєно Указом Президента України від 05.12.2024 № 824.

Андрій Скібін здобув освіту в Харківському державному університеті залізничного транспорту, працював помічником машиніста тепловоза у Кривому Розі. Солдатом

проходив спочатку строкову, а потім контрактну службу в лавах Збройних Сил України з 2018 до 2021 року. Боротьба з російською окупацією розпочалася для Андрія ще під час Операції Об'єднаних сил, у якій він брав участь.

З березня 2022 року Скібін безперервно виконує завдання зі знищення та вигнання російських загарбників з України. Він проходив службу на солдатських та сержантських посадах. Отримавши звання офіцера, виконував обов'язки помічника начальника розвідки батальйону, врешті став командиром роти ударних безпілотних авіаційних комплексів, фактично самостійно сформувавши роту та провівши навчання для своїх підлеглих.

З листопада 2022 року до лютого 2023 року виконував завдання в районі села Спірне Донецької області. За цей період, користуючись даними, отриманими завдяки БПЛА, лейтенант Андрій Скібін скоригував вогонь та знищив вісімдесят два російських військових, було уражено тимчасовий склад зберігання боєприпасів ворога та пошкоджено його техніку.

У ніч з 5 на 6 березня 2023 року лейтенант Скібін за допомогою БПЛА виявляв ворожі групи, які йшли в атаку, надавав дані про їх пересування та, застосовуючи скидання боєприпасів, поранив 53 та знищив до 15 ворогів, які наступали на позиції наших військових. У результаті було зірвано наступ противника чисельністю близько 150 вояків. Атаку ворога на позиції батальйону було відбито.

Протягом березня 2023 року лейтенант Андрій Скібін виявив та знищив 29 та поранив до 50 російських

військових, знищив великокаліберний кулемет та ПТРК «Фагот».

У червні-серпні 2023 року біля села Спірне Донецької області молодший лейтенант Андрій Скібін знищив понад 20 ворогів та автомобіль «Урал».

У вересні 2023 року в районі села Берестове Донецької області рота ударних безпілотних авіаційних комплексів під керівництвом лейтенанта Скібіна за допомогою дронів-камікадзе завдала ворогу втрат в озброєнні та техніці, знищивши чи пошкодивши три 82 мм міномети, один 120 мм міномет та автомобіль КамАЗ. Успішне управління підрозділом Андрієм Скібіним дозволило у грудні 2023 року за допомогою FPV-дронів знищити 42 та поранити близько 72 окупантів. Окрім того, знищено три танки Т-72, вісім ворожих БМП, польовий склад росіян із протитанковими мінами (ТМ-62), 120 мм міномет, пошкоджено ворожі танки Т-72 і Т-80 та п'ять автомобілів.

Під час бойових вильотів у місто Соледар Донецької області у січні 2024 року підрозділ під керівництвом лейтенанта Андрія Скібіна знищив ворожий танк, багатоцільовий легкий гусеничний броньований тягач МТ-ЛБ, зенітно-артилерійський комплекс С-60 (на базі автомобіля «Урал»), комплекс дальнього візуального спостереження «Муром-М», камеру відеоспостереження та дві антени зв'язку.

5 березня 2024 року в районі села Соледар Донецької області лейтенант Андрій Скібін особисто керував дрон-камікадзе, який кумулятивним боєприпасом уразив ворожу МТ-ЛБ під час висування ворожої штурмової групи. У результаті просування противника до позицій

українських воїнів було зірвано, ворог втратив техніку, два окупанти загинули, трьох було поранено.

Під час висування ворожої штурмової групи 8 квітня 2024 року, лейтенант Андрій Скібін керував дроном-камікадзе. У результаті успішного влучання він знищив російську бойову броньовану машину і завадив просуванню противника. Вже

наступного дня, 9 квітня 2024 року, в районі села Яковлівка Донецької області, здійснюючи виліт дроном на максимальній відстані польоту 20 км, Скібін виявив та знищив танк ворога разом з екіпажем. Професійне управління розрахунком FPV-дронів лейтенанта Андрія Скібіна і надалі дає результати у знищенні ворога. Так 11 квітня 2024 року поблизу села Соледар Донецької області розрахунок під його керівництвом виявив ворожу самохідну гаубицю та дроном-камікадзе з кумулятивним боєприпасом знищив її разом з ворогом.

За особистий професіоналізм, вагомий внесок та високу результативність у знищенні ворога лейтенант Скібін Андрій Сергійович удостоєний звання «Герой України».

«Всіх вбити, все повернути!» — Герой України Андрій Скібін.

Слава Україні!
Героям Слава!

ЗМІСТ

Вступне слово командувача Сухопутних військ Збройних Сил України	3
Нескорені й незабуті (передмова авторів)	6
Про нагороду «Герой України»	12
СКІБІН Андрій Сергійович	15
МУШИК Сергій Сергійович	21
ЛОСЄВА Олена Валентинівна	26
БАЛЛА Янош Ласлович	32
ВАХОВСЬКИЙ Іван Володимирович	38
МАРЦІНОВСЬКИЙ Ярослав Михайлович	46
ПЛОХИХ Олександр Вікторович	52
ХИБОВСЬКИЙ Ярослав Юрійович	60
ШИРЯЄВ Олег Вікторович	68
СЕРГІЄНКО Андрій Сергійович	76
МАНЬКО Валентин Миколайович	84
КРОКОВЕЦЬ Олександр Володимирович	92
ЯРЕМКО Василь Іванович	98
БУРЯК Данило Олексійович	108
ГОЛУБКА Іван Васильович	116
МИРОНЮК Сергій Сергійович	124
ЦЕБРІЙ Олександр Володимирович	132
МІЩЕНКО Володимир Василювич	140
ГОЛОВНЯ Андрій Михайлович	149
ГВОЗДЬ Сергій Миколайович	152
ТИМУСЬ Юрій Володимирович	158
СВІЩ Олександр Олександрович	166
БАДІКА Денис Михайлович	174
БАГНЮК Сергій Каленикович	182
Використані документи, матеріали, електронні ресурси	187